

22140127

LITHUANIAN A: LITERATURE – STANDARD LEVEL – PAPER 1
LITUANIEN A : LITTÉRATURE – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
LITUANO A: LITERATURA – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Friday 9 May 2014 (morning)
Vendredi 9 mai 2014 (matin)
Viernes 9 de mayo de 2014 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Remdamiesi pateiktais klausimais, išanalizuokite **vieną** iš tekstų. Privalote atsižvelgti į abu pateiktus klausimus.

1.

Reprezentatyvioji striukė ir antelės

2010 10 20

Taip, man čia gerai. Esu užgrūdinta lietuviškų darganų, todėl drėgmė ir 8 laipsniai šilumos Pekine man yra puiki priežastis jaukiai melancholijai arba svajingiems pasivaikščiojimams po Beihai parką. [...]

Kad jau ne kompanijos žmogus esu, tai nors mandagi stengiuosi būti. Tačiau su kinais tingiu kalbėtis. Jie nesuvokia, kad kalbos mokausi tik antrą mėnesį. Mano, kad aš kaip ta vokietaitė sinologijos docentė Stefani galiu palaikyti pokalbį jų gimtąja kalba bet kuria tema. Kalbinimas vyksta pietų metu valgykloje, o aš buvau auklėta, kad jeigu valgai, tai reikia valgyti, gerai kramtyti, o ne kalbėtis. Be to, kiek galima atsakinėti, iš kur aš, ar man patinka čia, ką jau mačiau Pekine, su kuo dalinuosi kambariu. Galiausiai dialogo pabaigoje (t.y. monologo, mat aš tuo metu nekalbu, nes kramtau – atsakinėju vartydama akis) gaunu desertą – *dobryj den*!

Dobryj den, *druzja*, išgerkime po *stopariką vodkos*.

Kodėl, kai kalba pasisuka apie šaltį ir stipriuosius alkoholinius gėrimus, visų akys nukrypsta į mane? Ar aš jums panaši į ledo karalienę? Ką, mano nosis mėlyna ir kiek paburkusi?

Mokytoja, pasivedėjusi į šalį, paslaptinai mirkteli: „Prieš ketverius metus buvau Rusijoje. Labai gražios ten pas jus moterys“, – ir pirštais parodo sprindį – tokius batus ten tos gražuolės avi. Suprask – visada pasitempusios. Tada pagiria mano striukę, klausia, ar Kinijoje pirka. Ne, sakau, Lietuvoje. Sulaukiu dvigubo liukso ženkle. Logiška: Rusijos moterys labai gražios ir mėgsta puoštis. Kadangi esu iš ten – gražinimasis man nesvetimas.

Nėra ko pykti: kodėl visi žmonės turi domėtis geografija, istorija arba būti nors kartą gyvenime atsivertę pasaulio atlasą? Galų gale, viskas yra nesvarbu. Visas šis tekstas liudija mane esant egocentrišką: baisiai mat jau susireikšminusi panelė, įsižeidinėja (tikrai nuoširdžiai suirztu) dėl tautybės, baisi lietuvininkė mat.

Nesu lietuvininkė. Nei himną plaudama indus giedu, nei kunigaikščių portretais sienas kabinėju, nei Vasario 16-osios transliacijas iš Vilniaus žiūriu. Atvirkščiai – būdama Lietuvoje negailėdavau blogų žodžių gimtinei. Tačiau būnant čia, Kinijoje, norisi visiems pasakoti apie savo Baltiją, milžinų piliakalnius, miškus, ežerus, rūteles žaliąsias. Bet nepasakoju. Ne todėl, kad nežinočiau, kaip angliškai arba kinesiškai yra „rūta“. Niekam neįdomu ta Baltija, kurios bangų spalva, remiantis turistinės estetikos šablonu, nėra viliojanti – nei smaragdinė ji, nei žydra. Bendraklasiai afrikiečiai turi savo raudonąsias jūras, Sacharą su gražiausiais saulėlydžiais pasaulyje (taip sako alžyrietis), krioklius, plėšrius žvėris, olandas – visą flamandiškąjį paveldą su malūnų ir dviračių ūkiais, stilingais Amsterdamo kvartalais ir gosliausiųjų žibintų užkaboriais. Gal tada nesiginti, sakyti, kad esu rusė? Tada nors įspūdį darysiu savo tariamos šalies plotu. A, tiesa, dar mano striukė daro įspūdį.

Tautybė, sakyčiau, yra reliatyvi sąvoka. Tapatybė egzistuoja anapus šios istoriniams pokyčiams jautrios kategorijos. Atsidūrus kultūriškai įvairioje aplinkoje, tampama *Nepažįstamuoju*. Aplinkiniai, norėdami tave identifikuoti, skenavimą pradeda nuo tautybės. Tai kvaila, tačiau tą patį darau ir aš. Išgirdusi „vokietis“ laukiu, kada naujasis pažįstamas sužibės preciziškumu arba išlies savo giliai širdy glūdinčius antisanitarinius nuogastavimus. Štai vokietė Stefani mano lūkesčius pateisino: ji yra labai tiksli, higieną garbinanti mergina.

40 Išgirdus „Lietuva“ klausiančiųjų galvoms užmenama mįslė, kuri, remiantis migla ir praeties aidais, tuoj pat įmenama: „Lietuva = Rusija“. Gaunu menamą identifikacijos kortelę: šaltis ir *vodka* (trūksta tik meškos).

Jeigu jau pradėjau neigti, kad Lietuva yra Rusija, vadinasi, arčiau asociacijų lauką. Tai reiškia, kad iš identifikacijos kortelės ištrinami „šaltis ir *vodka*“. Kas joje bus įrašyta –
45 mano valia. Aš pati tampu šalies personifikacija.

Po daugelio metų visi, su kuriais Kinijoje šiek tiek bendravau, išgirdę apie Lietuvą sakys: „A, taip, žinau, tie lietuviai mažai kalba, dėvi gražias striukes, gerai sukramto maistą, vakarais niekur neina, nerūko ir nebijo šalčio.“

Arba man reikia keisti elgesį, arba tebūnie – esu iš Rusijos. Nežinau, kaip geriau.

50 Savo darganotame laiške bičiulė V. rašė, kad Lietuva turbūt yra netinkamiausia šalis skaityti filosofinę literatūrą. Tiesa, rudeniškas pašalas ir artėjantis šildymo sezonas gali pasufleruoti, pvz., skaitomą Sartre'ą pakeisti skutimosi peiliuku ir pastarąjį panaudoti ne pagal buitinę (barzdos, pažastų zona), o būtinę (venų sritis) paskirtį.

Ai, *draugai*, geriau apsiliksiu gražią striukę ir eikim palesinti ančių. Jūs lesinkite,
55 kad neliūdėtumėte, o aš lesinsiu, kad visi Pekine kalbėtų: lietuviai gražiai globoja paukščius.

Vaiva Grainytė, *Pekino dienoraščiai* (2012)

- (a) Kaip Jūs suprantate ištraukoje aprašytą situaciją ir idėjas?
- (b) Kaip pasakojimo pozicija ir ironija padeda atskleisti tikruosius pasakotojos jausmus ir mintis?

2.

Emigrantas

taip arti tėvynės Kopenhagoje
po tiltu žiūriu į rudus pavasario vandenį
žuvėdros perkūnija grasos debesys
nesulaukęs grįžtu į viešuosius butus su veidrodžiais

5 salės muskulatūra dega vyzdys lubose
suprantu kad laukimas betikslis
nostalgija nėra kompensacija
ypač dabar užšnekinu danę jos vardas Aušra
studijuoja universitete Rytų literatūrą netrukus išskris į Angliją

10 mano siela pilna lūpdažių ir ledinių blakstienų
mano mintys sirenos giesmė klausausi dainininkės falceto
pigiam užkaboryje bučiuoju ją į papurusius plaukus
prie durų išsiskiriam užsirašau jos telefoną

į Angliją arba į Rytus kaštonų lapai
15 tokie patys kaip Vilniuje nenumaldomai traukia prie jūros
ant gličių akmenų pagaliau ateina vienatvė
ir miegas sapnuoju mamos laidotuves

ko gero nebuvo dar tiek pažįstamų vienoje krūvoje
pasakoju susirinkusiems istoriją apie nukirstąją ranką

20 prieškambarėje verkiu ir beverkdamas pabundu
po pilku Kopenhagos dangumi Danijoje kokia
nenumaldoma tikrovė man būtinai reikalingas poilsis
atsikratyti įkyrios minties kodėl čia

Gintaras Patackas, *Kauno vainikai* (2000)

- (a) Kokia, Jūsų supratimu, yra pagrindinė, svarbiausia šio eilėraščio mintis?
- (b) Kokie stiliaus bei sintaksės ypatumai padeda perteikti kalbančiojo jausmus, kokį įspūdį tie ypatumai sukelia?